

Eettiset ohjeet luonnonvaraisten eläinten hoitamiseen SEYn toimijoille

Nämä ohjeet koskevat kaikkia SEYn toimijoita.

Eläinsuojelulaki velvoittaa jokaisen auttamaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä. Luonnonvaraisten eläinten hoidosta ei kuitenkaan ole säädetty laissa tarkemmin ja hoito vaihtelee eri puolilla maata. Viranomaisen auttaa monissa tapauksissa, mutta käytännössä suurin osa luonnonvaraistyöstä jää vapaaehtoisten vastuulle. Yhteistyötä tehdään kunnallisten ja valtakunnallisten luonnonvaraisia hoitavien tahojen sekä yksityisten ihmisten kanssa.

SEY ei edellytä, että sen kaikki toimijat osaavat tai haluavat hoitaa luonnonvaraisia eläimiä. Kaikkien täytyy kuitenkin osata ohjata avuntarvitsija eteenpäin viivytyksettä. Tilannetta ei saa jättää kesken, vaan täytyy huolehtia, että eläin saa tarvitsemansa avun.

Kaikki eläimet ovat samanarvoisia ja oikeutettuja asiantuntevaan hoitoon. Eri eläinlajeja tai -yksilöitä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan. Kaikilla luonnonvaraisilla eläimillä lajista riippumatta on yhtäläinen oikeus ihmisen apuun ja hoitoon tarvittaessa. Eläinyksilöitä ei siis saa arvottaa lajin mukaan esimerkiksi huolehtimalla uhanalaisen lajin edustajasta paremmin kuin rauhoittamattoman lajin edustajasta. Eläimen avuntarve ja hoito tulee määritellä tapauskohtaisesti.

Yhteistyö on toivottavaa SEYn omien toimijoiden kesken sekä muiden asiantuntevien tahojen kanssa. Esimerkiksi suurikokoisten eläinten lopetustilanteissa kannattaa pyytää apua osaavalta taholta.

Yleistä

Osaaminen

SEYn tavoitteena on saada lainsäädäntöön pätevyysvaatimukset luonnonvaraisia eläimiä hoitaville henkilöille. Tällaisia ei kuitenkaan vielä ole, joten eläintenhoitajien pitää hankkia osaamista ja päivittää sitä SEYn koulutusten kautta sekä omatoimisesti. Jos hoitajalla ei ole tietoa esimerkiksi tietyn lajin hoidosta, tulee tällaiset tapaukset ohjata eteenpäin asiantuntevalle hoitajalle tai hankkia tilanteessa ohjausta. Eläintä ei tule alkaa hoitaa itse, jos osaamista ei ole tarpeeksi. Ilman asiantuntemusta ja tarvittavia taitoja ei saa tehdä erityistä osaamista vaativia toimenpiteitä, kuten nesteytystä tai letkuruokintaa.

Eläimen etu lähtökohtana

Luonnonvaraisia eläimiä on hoidettava eläimen lähtökohdista. Ihminen ei saa antaa omien tunteidensa vaikuttaa hoitoon. Erityisesti tämä on muistettava luontoon palauttamisen ja mahdollisen eutanasian kohdalla.

Hoitotarpeen arviointi

Ennen luonnonvaraisen eläimen pyydystämistä on arvioitava tarkkaan, tarvitseeko eläin ihmisen apua. Erityisen tärkeää se on poikasten kohdalla. Ihminen voi tietämättömyyttään aiheuttaa haittaa eläimelle.

Eläimen hoidosta päätettäessä on huomioitava monia asioita esim. selviääkö kyseinen laji vammansa kanssa luonnossa, mitkä ovat käytössä olevat resurssit ja onko eläimestä ylipäättään mahdollista

saada enää elinkelpoista luonnossa. Oleellista on myös miettiä, mitä taitoja eläin tarvitsee selvitäkseen luonnossa. Poikasten kohdalla on otettava huomioon, pystytäänkö eläimelle opettamaan kaikki sen luonnossa tarvitsemat taidot. Tilannetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös eläimen ekologiset vaatimukset.

Lajintuntemus

Luonnonvaraisia eläimiä hoitavan on tunnettava eri eläinlajit, eri lajeille tyypilliset tarpeet ja käyttäytyminen. Lajintuntemus on oleellista, jotta eläintä osataan hoitaa ja käsitellä oikein. Lajintuntemus auttaa myös arvioimaan avun tarpeen oikein.

Kuljettaminen

Loukkaantuneen eläimen kuljetuksen hoitopaikkaan tulee aiheuttaa sille mahdollisimman vähän stressiä ja sen on tapahduttava viivytyksettä. Eläintä kuljettaessa sen lajityypilliset tarpeet on otettava huomioon. Eläintä on kuljetettava asianmukaisesti ja huolehdittava ettei eläin loukkaa itseään kuljetuksen aikana.

Vankeus

Apua tarvitsevan luonnonvaraisen eläimen saa ottaa kiinni vain lyhytaikaisesti/tilapäisesti.

Luonnonvaraista eläintä saa pitää hoidossa vain sen aikaa, kun se on eläimen kuntoutumisen kannalta tarpeellista.

Asianmukainen hoito

Eläin hoidossa

Eläintä tulee käsitellä vain sen verran kuin se on välttämätöntä. Kontakti ihmisten kanssa on pidettävä mahdollisimman vähäisenä, jottei eläin totu ihmisen läheisyyteen ja käsittelyyn. Lisäksi kontakti ihmisen kanssa aiheuttaa eläimille stressiä. Hoidossa olevaa eläintä ei saa pitää näytillä, vaan se saa olla kontaktissa vain hoidon kannalta tarpeellisiin henkilöihin. Tautisuojauksesta on huolehdittava hoidon aikana.

Pito-olosuhteet

Luonnonvaraista eläintä hoidettaessa eläimen pito-olosuhteiden tulee olla sellaiset, että eläimen hyvinvoinnin perusedellytykset toteutuvat. Näitä ovat oikeus hyvään kohteluun sekä positiivisiin tunteisiin ja kokemuksiin, oikeus lajinmukaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen ja sen mahdollistavaan elinympäristöön sekä oikeus hyvään oloon, terveyteen ja toimintakykyyn.

Luontoon palauttaminen

Eläin tulee palauttaa luontoon heti kun se on eläimen tilan ja olosuhteiden kannalta mahdollista. Eläin tulee mahdollisuuksien mukaan palauttaa lähelle löytöpaikkaansa tai muulle sille lajityypilliselle alueelle.

Eläimen eutanasia

Luonnonvarainen eläin täytyy lopettaa silloin, kun se on eläimen kannalta paras ratkaisu. Lopetus on tehtävä mahdollisimman nopeasti ja eläimen kannalta mahdollisimman vähän stressiä ja kipua aiheuttavalla tavalla. Lopetuksen suorittajalla tulee olla tarvittava asiantuntemus ja taito lopettaa eläin mahdollisimman kivuttomasti ja nopeasti.

Päätös eutanasiasta tehdään aina tapauskohtaisesti ja tarvittaessa asiantuntijan avulla. Lopettaminen tulee toteuttaa mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Tavallisia syitä eutanasiaan voivat olla muun muassa:

- jos eläin ei pysty pitämään huolta itsestään tai perustarpeistaan eikä osoita paranemisen merkkejä hoidosta huolimatta
- akuutti tai parantumaton sairaus tai trauma
- oireiden asteittainen paheneminen tai vanhuuden vaivat, joiden kanssa eläin selviää hoidossa, mutta jotka ovat kuolettavia luonnossa tai pahenevat ilman hoitoa
- krooniset ja uusiutuvat vaivat, joiden vuoksi eläin ei pysty elämään laadukasta elämää
- jos eläin ei vammansa tai sairautensa takia voi toteuttaa lajityypillistä käytöstä, esimerkiksi sosiaalista eläintä ei voida pitää lajitoverien kanssa yhdessä
- jos eläin vammansa tai sairautensa vuoksi satuttaa itseään tai muita eläimiä
- jos eläin kantaa tarttuvaa, muille eläimille tai ihmisille haitallista tautia, jota ei voida hoitaa.

Poikasten eutanasia

- jos emo ei huolehdi poikasestaan eikä vaihtoehtoisia hoitotapoja ole (kädestä ruokkiminen, varaemo)
- jos emo ei pysty hoitamaan kaikkia poikasiaan eikä varaemoa ole saatavilla, osa poikasista voidaan lopettaa.

Asiantuntemuksen ylläpito

SEY edellyttää, että luonnonvaraisia eläimiä hoitavat tahot ja toimijat osaavat hoitaa eläimiä oikein. Jos tarvittavaa osaamista ei ole, eläintä ei tule hoitaa itse. Jokaisen on kuitenkin huolehdittava osaltaan, että avun tarpeessa oleva eläin saa asianmukaista apua ja ohjattava eläin avun luo. SEYn toimijat kannustavat kansalaisia toimimaan luonnonvaraisten eläinten auttamiseksi ja SEYn toimijoiden tukena siten, että avun tarpeessa oleva eläin kuljetetaan asianmukaisesti SEYn toimijan luokse tai muuhun asiantuntevaan hoitoon.

Luonnonvaraisia eläimiä hoitavien tulee pitää asiantuntemustaan yllä sekä päivittää sitä säännöllisesti. SEY tarjoaa toimijoilleen koulutuksia aiheesta. Lisäksi toimijoiden tulee kehittää osaamistaan omaehtoisella opiskelulla.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

SEY kannustaa toimijoitaan yhteistyöhön toistensa kanssa. Lisäksi SEY kannustaa yhteistyöhön tiedonjaon ja tietojen pyytämisen muodossa kaikkien muiden asiantuntevien luonnonvaraisia hoitavien tahojen ja yksityishenkilöiden kanssa. Tällaisia ovat muun muassa SEYn eettiset linjaukset jakavat, luonnonvaraisia eläimiä hoitavat eläinhoitolat ja -tarhat, viranomaiset sekä esimerkiksi lopetustilanteissa asiantuntevat metsästäjät.